

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

[Του Γκν ντε Μπασσάν]

ΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

‘Ο κ. Λαντέν, μόλις την συνάντησε, κιάστηκε στα δίχτυα της αγάπης.

Ήταν κόρη ενός ταμία σε κάποια επαρχιακή πόλη, που είχε πεθάνει πριν από λίγα χρόνια. ‘Η μητέρα της, που έφερε στο Παρίσι και την συνόδευε σε μερικά σπίτια με την ελπίδα να την παντρεύσει, ‘Εξούσαν φτωχικά και τίμια. ‘Η νέα φαινόταν ο τελευταίος τύπος τιμίας γυναικός και η εμορφιά της είχε μία χάρι, άγγελικώς αγνότατη. ‘Ενα άδιστο χαμόγελο που άνηθε διαρκώς στα χείλη της φαινόταν σαν το καθρέφτισμα της καρδιάς της. ‘Όλοι την επαινούσαν, και εξακρίβιζαν προκαταβολικώς ζέεινον που θα την έπαινε γυναίκα του.

‘Ο κ. Λαντέν, υπάλληλος τότε του ‘Υπουργείου των ‘Εσωτερικών, με έντιμο μισθό τριών χιλιάδων πεντακοσίων φράγκων την εξήτησε και την παντρεύτηκε. ‘Η ζωή του ήταν ευτυχήσιμη. ‘Εκείνη έφρόντιζε για το σπίτι και ήταν τόσο νοικοκυρά που κατόρθωνε και ζούσαν πολύ καλά. ‘Επρόσφερε πολύ τον άνδρα της, έφρόντιζε για το κάθε τι που τον ευχαριστούσε, κι αυτό μαζί με την εμορφιά της, έκαναν τον Λαντέν να είναι έρωτευμένος μαζί της πολύ περισσότερο παρά τις πρώτες μέρες.

Αυό μόνον έλαττώματα εβρισκε ο Λαντέν στη γυναίκα του την αγάπη της για το θέατρο και για τα κοσμήματα. Μερικές φορές της γυναικας υπάλληλων της προσέφεραν, κάθε τόσο, θεωρείο για τα καλύτερα έργα, και κούπετε για τις πρώτες. Θέλοντας και μη ο άνδρας της την συνόδευε παρ’ όλη τη κοιναις της δουλειάς του, ως που στο τέλος την παρακάλεσε να ηγαίνη μόνη της με κάποια κυρία που θα την συνόδευε.

Στην αρχή αρνήθηκε γιατί δεν τού εύρισκε σωστό, αλλά έπειτα υπεχώρησε για να μη δυσαρστήση τον άνδρα της.

‘Η αγάπη της όμως αυτή για το θέατρο της έδωμούργησε την ανάγκη να στολίζεσαι. Τα φορέματα της ήταν πάντα αλλά αλλά πολύ κομψά, άδοκτοις όμως και τη συνήθεια να φορη ψεύτικα κοσμήματα, σκουλαρίκια από πέρες του Ρήνου που έμοιαζαν με διαμάντια, περιδέραια από ψεύτικα μαργαριτάρια, και κροσίσες με ζωματιστά γυαλιά που έμοιαζαν με πέρες αληθινές.

‘Ο άνδρας της δεν μπορούσε να της υποφέρει αυτή τη μανία: «Αγάπη μου, της έλεγε κούπετε, αφού δεν έχουμε τα μέσα ν’ αγοράσουμε αληθινά, έπρεπε να σου άρξη η εμορφιά σου».

‘Εκείνη όμως χαμογελούσε και τού έλεγε: «Τι τα θέλεις; Αυτή είναι η άδυναμια μου. ‘Εχεις δικιο μά δεν μπορώ ν’ αλλάξω». Κι’ ενώ μιλούσε έπαιζε με τα μαργαριτάρια περιδέραιου. «Μά κούτταζε, τού έλεγε, βαρρεί κανεις πως είναι αληθινά».

‘Ενα βράδυ, καθώς επέστρεφε από το θέατρο ή κυρία Λαντέν εξουολόγησε.

Την άλλη μέρα έβηγε και σε μία βδομάδα πέθανε! ‘Ο άνδρας της λίγο έλειψε να την ακολουθήση στον τάφο. Τόση ήταν η άπελπισία του, που σε ένα μήνα άπερισαν τα μαλλιά του, έλαγχε μέρα νύχτα και η καρδιά του μάτωνε όταν θυμόταν το γέλιο της, τη φωνή της, την εμορφιά της.

‘Ο καιρός περνούσε χωρίς να τού φέρνη και την παρηγορία.

Πολλές φορές στα γραφείο όταν οι άλλοι υπάλληλοι άστειεύονταν και γελούσαν, τα μάτια του γέμιαν δάκρυα.

‘Όσο ηγαίνε όμως η ζωή του γινόταν δυσκολότερη. ‘Ο μισθός του που στά χέρια της γυναίκας του έφθανε για όλες τις ανάγκες του που σπιτιού, κόρα ουτε γι’ αυτόν δεν άρκοουσε. Και ρωτούσε τον εαυτό του πως η γυναίκα του κατόρθωνε να τού έχη πάντα καλό φαί και καλό κρασί με τόσο μικρό μισθό. ‘Αρχισε να χρεώνεται για να τα βγάλη πέρα. Μιά μέρα που δεν είχε λεπτο στην τσέπη του, οκέκτησε να πουλήση κάτι για να ζήσει, γιατί έπρεπε να πεποιηή άκομη μία εβδομάδα για να πάρη μισθό. ‘Ο νους του πήγε στα ψεύτικα κοσμήματα της γυναίκας του.

Τα σναγνόντα άλλως τε γιατί τού θυμίζανε μία άδυναμια της. ‘Εψάξε στο συρτάρι ανάμεσα στα τόσα και τόσα κοσμήματα — γιατί η γυναίκα του κάθε τόσο έφερε κι’ ένα νέο — και έβηκε ένα μεγάλο περιδέραιο που θα άξιζε βέβαια καμιά φράγγη φράγγη γιατί ήταν καλά δουλεμένο.

Τώβαλε στην τσέπη του κι’ έβηκε το δρόμο για το ‘Υπουργείο. Ζητώντας έν τψ μεταξύ ν’ ανακαλύψη κανένα κοσμηματοπωλείο, που να τού έμπνη εμπιστοσύνη. Έβηκε τέλος ένα και ντρομασμένος έδωσε το περιδέραιο στον καταστηματοάρχη. ‘Εκείνος πήρε φακό τού έξήτησε, το έξύτισε, εκάλσε ένα υπάλληλο του τόν έρώτησε κάτι, και τέλος ειπε:

— Κύριε, άξίζει, δώδεκα ως δέκα πέντε χιλιάδες φράγγα, μά δεν μπορώ να τ’ αγοράσω, άν δεν μάθω τη προέλευσή του.

‘Ο κλρος τόν έκούτταξε χωρίς να καταλαβαίνει. ‘Εμφύθηκε μόνο: «Πως έπατε; Έισθε βέβαιος;» ‘Ο άλλος δεν έννόησε τι ήθελε να ηη και τού άπήνησε:

— ‘Ερωτήσατε και άλλου. ‘Εγώ τού ύπολογίζω για δεκαπέντε χιλιάδες. ‘Αν δεν βήητε καλύτερα τιμή ξαναπερνάτε.

‘Ο Λαντέν ζαλισμένος πήρε το περιδέραιο και έφυγε. Στο δρόμο εσκέπετο πως ο κοσμηματοπώλης ήταν ένας βλάκας αφού δεν ήθελε να διακρίνη, τα ψεύτικα από τ’ αληθινά μαργαριτάρια. ‘Αποφάσισε να μη σ’ ένα άλλο κατάστημα.

‘Ο καταστηματοάρχης μόλις ειδη το περιδέραιο ειπε!

— Το γνωρίζω, έγω τού έχω πουλήσει. Τό ειχα δώσει για είκοσι πέντε χιλ. φράγγα. Θά σας έδωνα δέκαοχτώ άν μου άποδεικνύατε ότι τού κατέχτε νομικώς.

Αυτή τη φορά ο Λαντέν τού έχασε κυριολεκτικώς. ‘Ετραύλισε:

— Μά για κούτταζε καλά... Δεν είναι ψεύτικο;

— Πως λέγεσθε; τόν έρώτησε ο άλλος.

— Λαντέν. Κατοικώ 16, δδός Μαρτύρων.

‘Ο έμπορος άνοιξε ένα βιβλίο του, τού φηλομήτησε και άρχισε να διαβάη.

— ‘Εστάλη στις 20 ‘Ιουλίου 1876 στην κυρία Λαντέν, 16 δδός Μαρτύρων.

— Θέλετε να μου τού άφήσετε ως αύριο τού πρωί, ρώτησε κούπετε τον Λαντέν με κάποια ύποφια.

— Ευχαριστός, άπήνησε αυτός και σε λίγο έφυγε με μία άπόδειξη παραλαβής τού περιδέραιου.

Μιά φοβερή ύποφια έγιγίσε τού μυαλό του. «Είνε δώρον;» ‘Εστάθηκε μονολογώντας: «Ρωτε και τα άλλα ήταν δώρα». ‘Ενόμισε πως τα πόδια του δεν εστήριζοντο καλά.

‘Απλωσε τα χέρια του, κλονίσθηκε και έσπασε άναίσθητος. ‘Όταν συνήλθε βρισκόταν σ’ ένα φαρμακείο.

‘Εως τού βράδυ άργά, κλεισμένος στο δωμάτιο του έλαγχε ως που τόν πήρε ο ύπνος. Ξύπνησε τού πρωί και έτοιμάστηκε να πήη στο γραφείο του. ‘Αλλά τού ήταν άδύνατο να έργασθη ύστερα από τέτοια συγκίνηση.

— ‘Εγραψε δυό λέξεις στο διευθυντή τού γραφείου κι’ έδικαιολογήθηκε. ‘Επειτα οκέκτησε πώς δεν έπρεπε ν’ άφηση τού περιδέραιο τόν κοσμηματοπώλη κι’ έβηκε βιαστικώς. ‘Ο καιρός ήταν ώραιος, και οι δρόμοι γεμάτοι κόσμο.

‘Τι εντυχημένοι άνθρωποι, εσκέπετο ο Λαντέν, να είμουν κι’ έγω πλούσιος.

‘Επεινούσε και δεν είχε πεντάρα. ‘Εσκέφθηκε να πουλήση τού περιδέραιο αλλά ντροπάνε. Δέκα φορές πέρασε έξω από τού κατάστημα μη τολμώντας να μηη. ‘Επήρε τέλος ξαφνα την άπόφια και πήησε στο κοσμηματοπωλείο. Μόλις τόν ειδη ο καταστηματοάρχης έτρεξε για να τόν ύποδεχτή και τού προσέφερε ένα καθίσμα.

— ‘Ελαβα όσες πληροφορίες μου χρειαζόντουσαν, ειπε. Και άν άκομη εισηε διατεθειμένος να τού πουλήσετε είμαι εις τας διατάξεις σας.

‘Ο Λαντέν εμφύθηκε. — Βέβαια.

‘Ο κοσμηματοπώλης, έβηκε από ένα συρτάρι δεκαοχτώ χατονομόματα και τα έδωσε στο Λαντέν, ο όποιος τα πήρε και ύποφραγε με κούπετε τρεμουλιαστό γράμμα μία άπόδειξη.

‘Επειτα καθώς έτοιμάζονταν να φύγη έστράφηκε και ειπε στον καταστηματοάρχη:

— ‘Εχω... και άλλα κοσμήματα! άπό την ιδίαν... κληρονομία.

Τα αγοράζετε!

‘Ο έμπορος υπεκλήθη. — Βέβαιως, ειπε.

‘Ενας υπάλληλος έβηκε από τού κατάστημα για να γελήση ελεύθερα, έναν άλλον τόν έπιασε βίχαξ. ‘Ο Λαντέν ψύχαμος ειπε:

— Ηγαίω να σας τού φέρω.

‘Όταν επέστρεψε, δεν είχε άκομη προγεματισεί. ‘Αρχισαν να έξετάζουν μαζί τα κοσμήματα, που όλα σγεδόν ειγαν άγοραστει άπό τού ίδιο κατάστημα. ‘Ο Λαντέν έσυνηροίσε τώρα για την τιμη, έξητόσος να δη τα βιβλία και άνεβαζε τη φωνή του όσο άνεβαινε και τού ποσόν.

Τα μεγάλα σκουλαρίκια άξιζαν είκοσι χιλιάδες, τα βραχιόλια τριάντα πέντε, κροσίσες, δαχτυλίδια, και μεταγιόν δεκαέξη χιλιάδες, άλυσιδες και περιδέραια πενήνταοσέρες χιλιάδες. Τό όλον έκαιόν πενήντα έξη χιλιάδες φράγγα.

‘Όταν εφύθησε τού δρόμο ο Λαντέν αισθανόταν τόν εαυτό του νεότερο.

‘Εγεμψισσε καλά, και ήηε κρασί τόν είκοσι φράγγων. ‘Επειτα πήρε ένα άμαξι κι’ έκανε ένα γρησο τού δάσος. Τού έρχονταν να φωνάη: «Είμαι πλούσιος! ‘Εχω διακόσιες χιλιάδες φράγγα».

‘Εθυμήθηκε τού ‘Υπουργείο του. Ειπε στον άμαξι να περάση από εκεί. ‘Ανέβηκε τού γραφείο τού διευθυντού και ειπε με έπισημότητα: «‘Ερχομαι να σας ύποβάλω την παρατήρησή μου. ‘Ελαβα κληρονομία τριακοσίων χιλιάδων φράγγων».

Τό βράδυ έβηκε στο θέατρο και ήταν η πρώτη φορά που δεν τού βρεθήηκε.

Μετά έξη μήνες, έξαναπαντρεύτηκε. ‘Η δεύτερη γυναίκα του ήταν πολύ τίμια, αλλά είχε κακό χαρακτήρα, και τόν έκανε να ύποφέρη πολύ.

Μετάφρ. Α. ‘Αρφ...

Guy de Maupassant

